

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci rozhodl samosoudkyní
JUDr. Martinou Radkovou ve věci

žalobkyně: **M. A. B.**
bytem X
zastoupená advokátem JUDr. Patrikem Novosadem
sídlem Králova 1283, 757 01 Valašské Meziříčí

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 376/1, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 7. 2019, č. j. X, a ze dne 7. 8. 2019, č. j. X,
ve věci příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení

takto:

I. Žaloba **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalovaný napadeným rozhodnutím z 31. 7. 2019 zamítl odvolání žalobkyně a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky ve Zlíně (dále jen „úřad práce“) z 30. 5. 2019, č. j. X, kterým úřad práce žalobkyni odňal příspěvek na živobytí od 1. 5. 2019, protože žalobkyně opakovaně znemožnila provedení šetření v místě bydliště k ověření rozhodných skutečností.
2. Žalovaný napadeným rozhodnutím ze 7. 8. 2019 zamítl odvolání žalobkyně a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky ve Zlíně (dále jen „úřad práce“) ze 4. 6. 2019, č. j. X, kterým úřad práce žalobkyni odňal doplatek na bydlení od 1. 4. 2019, protože žalobkyně opakovaně znemožnila provedení šetření v místě bydliště k ověření rozhodných skutečností.

Shodu s prvopisem potvrzuje M. N.

3. **Žalobkyně v žalobě** namítala, že protokol z šetření v bytě nepodepsala, protože jí ho pracovníci úřadu práce nepředložili k podepsání. Žalobkyně měla ke svému jednání důvod, neboť měla negativní zkušenost se škrábnutím od své kočky a následnou komplikovanou léčbou a opakovanou placenou kontrolou kočky u veterináře. Pracovníci úřadu práce nesprávně posoudili situaci žalobkyně, neboť v bytě fyzicky byli a mohli si ověřit, že situace je stejná jako při minulém šetření, že žalobkyně nemá žádný nový majetek, právě naopak se její poměry zhoršily. Žalobkyně od dubna 2018 nevlastní televizi, rádio, počítač, tablet, chytrý telefon a auto. Žalobkyně má jen starou rezavou tekoucí lednici z bazaru, starou automatickou pračku, nábytek 30 až 40 let starý, bytový textil ze second-handu, starou malbu pokoje zakrytou obrázky. Pracovníci úřadu práce nerespektovali zdravotní stav žalobkyně.
4. Žalobkyně jednala v budově úřadu práce s úředníky, kteří jí neoznámili zahájení řízení o odnětí příspěvku na živobytí a doplatek na bydlení a neinformovali žalobkyni o možnosti využít potravinové sbírky Charity. Úřad práce žalobkyni opakovaně odnímal doplatek na bydlení a následně jí ho vracel.
5. Úředníci využili situaci s kočkami jako záminku odebrat žalobkyni sociální dávky s odůvodněním, že žalobkyně sociální dávky zneužívá. Očkování proti vzteklině není povinností ze zákona jako u psů. Žalobkyně poukázala na lékařské zprávy z 15. 5. 2016 a 17. 5. 2019 o poškrábání žalobkyně kočkami a následné léčbě. V případě, že by při šetření v bytě kočky žalobkyně poškrábaly úředníky, mohla by být žalobkyně stíhána za úmyslné ublížení na zdraví. Následně by musela opakovat placené vyšetření u veterináře, případně platit úředníkům odškodné a bolestné. Podle žalobkyně bylo správné, že nechala kočky zavřené v jiné místnosti, než byli úředníci. Pokud by úředníci oznámili návštěvu předem, žalobkyně by kočky mohla odvést ke známým. Jiným žadatelům úřad práce návštěvy předem sděluje.
6. Úředníci při šetřeních v bytě žalobkyně 17. 4. 2019 a 3. 5. 2019 protokol nesepisovali a nepředložili žalobkyni k podpisu. Vzhledem k agresivnímu chování úředníka Mgr. Jana Nováka žalobkyně navrhla soudu, aby ověřil, zda dříve pracoval u Vězeňské služby. Protokoly o šetření v bytě žalobkyně byly opsané z minulých a neodpovídaly aktuálnímu stavu. Žalobkyně neměla důvod protokoly nepodepsat.
7. V důsledku jednání úřadu práce vznikly žalobkyni četné zdravotní obtíže, od dubna 2019 se zadlužila, aby měla peníze na živobytí a nájem. Žalobkyně je nezaměstnatelná a nemá invalidní důchod.
8. **Žalovaný ve vyjádření k žalobě** poukázal na žádost žalobkyně o příspěvek na živobytí z 22. 5. 2007 a žádost o doplatek na bydlení od 22. 8. 2016. Žalobkyně je posuzována pro obě dávky samostatně, tj. bez dalších společně posuzovaných osob. Žalobkyně byla evidována v seznamu uchazečů o zaměstnání u úřadu práce od 19. 4. 2000 do 23. 10. 2019 (sankční vyřazení). Žalobkyně k bydlení užívá nájemní formou garsoniéro u podlahové ploše 19 m². Žalobkyně dokladovala dočasnou pracovní neschopnost od 23. 1. 2018 do 26. 4. 2019.
9. Žalobkyně zabránila ověření rozhodných skutečností pro dávku tím, že úřadu práce neumožnila 9. 4. 2019 šetření, neboť se chystala odejít k lékaři. Žalobkyně 17. 4. 2019 umožnila pracovníkům úřadu práce šetření v bytě, ale neumožnila přístup do koupelny s vysvětlením, že tam má zavřené kočky. Úřad práce měl pochybnosti o tom, zda žalobkyně užívá byt sama nebo s jinou osobou, a proto provedl 24. 4. 2019 v 8.10 h a dále

v 9.49 h pokus o šetření v místě, ale žalobkyně nebyla zastižena. Žalobkyně byla při šetření v místě zastižena doma 3. 5. 2019, vpustila pracovníky úřadu práce do bytu, kde měla mít prasklé potrubí WC mísy a opraváře, který si právě odskočil pro manžetu, ale žádné nářadí opraváře v koupelně nebylo a po vpuštění pracovníků úřadu práce do koupelny nic nenasvědčovalo popsanému problému. V koupelně se nacházela pračka značky Electrolux s vrchním plněním, o které se žalobkyně nikdy nezmínila a vždy argumentovala, že má starou pračku pořízenou z bazaru. Do další místnosti žalobkyně pracovníky úřadu práce nepustila a narážela slovními útoky na postavu sociálního pracovníka. Opakované šetření provedl úřad práce 6. 5. 2019 a žalobkyni doma nezastihl. Téhož dne úřad práce vyhotovil oznámení o zahájení řízení o odejmutí příspěvku na živobytí s odůvodněním, že žalobkyně vědomě bez uvedení závažného důvodu nedala souhlas se vstupem do obydlí ve dnech 9. 4. 2019 až 6. 5. 2019. Toto oznámení žalobkyně obdržela 17. 5. 2019. Žalobkyně se dostavila na úřad práce 6. 5. 2019 a podle protokolu byla vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání, ale příští schůzka nebyla stanovena, neboť bylo zahájeno správní řízení o sankčním vyřazení. Žalobkyně doložila doklad o ukončení dočasné pracovní neschopnosti s tím, že si požádala o invalidní důchod. Doklad o tom nepředložila. Žalobkyně neměla k protokolu z ústního jednání žádnou připomínku.

10. Žalobkyně se ohrazovala proti chování pracovníků úřadu práce, ale pouze obecně. Žalovaný pochybení úřadu práce neshledal. Žalobkyně byla poučena 17. 5. 2019 při přijetí oznámení o zahájení řízení o možnosti seznámit se s podklady rozhodnutí do pěti pracovních dnů a této možnosti nevyužila. Pokud žalobkyně namítala, že se měla v půlce května dostavit na pokladnu úřadu práce pro stravenky, přitom od 17. 5. 2019 do 31. 5. 2019 ani nereagovala na oznámení o zahájení správního řízení o odejmutí dávky, tato skutečnost nesvědčí o tom, že by hladověla a že neinformováním ze strany úřadu práce jí bylo znemožněno využít potravinové sbírky Charity.
11. K možné ztrátě bydlení žalovaný uvedl, že v roce 2019 byl nepřetržitě žalobkyni vyplácen příspěvek na bydlení jako prioritní dávka určená na úhradu nákladů spojených s bydlením.
12. K žalobní námitce, že úředníci využili kočky jako záminku k odnětí sociální dávky, žalovaný uvedl, že žalobkyně prokazatelně znemožnila provedení místního šetření 17. 4. 2019 a 3. 5. 2019, kdy zaměstnanci úřadu práce byli sice vpuštěni do bytu, ale žalobkyně jim neumožnila provést šetření v místě v plném rozsahu, nejdříve je nepustila do koupelny (kvůli kočkám), ve druhém případě do jediného pokoje své garsoniéry (bez uvedení důvodu, přičemž v přístupné koupelně měla být havárie). Podle žalovaného přítomnost koček v bytě nebo oprava havarijního přívodu vody nebo odpadu v koupelně není překážkou místního šetření, zvláště pokud v bytě popisovanému stavu ani přítomnosti opraváře nic nenasvědčovalo. Žalobkyni nic nebránilo otevřít místnosti, které ve své garsoniére obývá.
13. Z průběhu dosavadního řízení nevyplynulo, že by 4,5 roku byly bagatelizovány sociální a zdravotní problémy žalobkyně. Žalobkyně od 16. 1. 2017 průběžně po celý rok 2017 a dále od 23. 1. 2018 do 26. 4. 2019 dokladovala dočasnou pracovní neschopnost, proto úřad práce po novele zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, účinné od 1. 2. 2017 (dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi“), nezkoumal u žalobkyně možnost zvýšení příjmu vlastní prací, jak určuje § 11 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi a nevztahoval se na ni ani § 24 odst. 1 písm. f) téhož zákona.
14. Žalobkyně byla povinna osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku [§ 49 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi]. Jedním ze způsobů osvědčení těchto skutečností Shodu s prvopisem potvrzuje M. N.

je provedení šetření v místě podle § 63 odst. 1 téhož zákona. Zaměstnanci orgánu pomoci v hmotné nouzi jsou oprávněni na základě souhlasu příjemce dávky vstupovat do obydlí a provádět zde šetření. Není třeba předchozího upozornění. Chov koček není relevantním důvodem pro neumožnění šetření v místě bydliště. Žalobkyně mohla 17. 4. 2019 své kočky přenést do volného pokoje a koupelnu zpřístupnit a opačně. Nikde není uvedeno, že by uvedeného dne bránila pracovníky úřadu práce před kočkami zavřenými v pokoji.

15. Úřad práce u žalobkyně provedl šestkrát šetření v místě. Žalobkyně nebyla doma zastižena pouze dvakrát. V ostatních případech nemohlo být šetření řádně provedeno. Žalobkyně prokazatelně znemožnila provedení šetření v místě 17. 4. 2019 a 3. 5. 2019. Není pravdou, jak tvrdí žalobkyně, že nebylo šetření uznáno kvůli kočkám, které nejsou očkovány proti vzteklině, a proto byly zavřeny v koupelně. Žalobkyně ze své historie pobírání dávek pomoci v hmotné nouzi zná povinnosti příjemce dávek, a tedy i strpět šetření v místě k ověření skutečností rozhodných pro přiznání dávky a rozptýlení pochybností o skutkovém stavu. Žalobkyně však opakovaně tyto pochybnosti vytvořila tím, že pracovníkům úřadu práce nedovolila přístup do koupelny a jindy do jediného pokoje svého bytu, ale pouze do vstupní části – chodbičky. Žalobkyně tak mohla předpokládat, že za uskutečnění místního šetření nebude považován pouze rozhovor v chodbičce nebo v koupelně, je-li základem jednopokojového bytu pokoj, který byl zavřený, nebo koupelna, kde byly zavřené kočky, jak sama uvedla v odvolání.
16. Žalobkyně nezmařila záměr úřadu práce provést šetření v místě tím, že nebyla zastižena doma, ale že nedovolila pracovníkům úřadu práce přístup do všech částí svého bytu. Tuto skutečnost žalobkyně sama uvedla v odvolání a následně v odvolání uvedla, že jednou měla v koupelně zavřené kočky a podruhé, že „úředník Novák se velmi arogantně cpal z mé chodbičky bytu do pokoje, který byl zavřený“.
17. Požadavek žalobkyně ověřit původní zaměstnání úředníka vykonávajícího šetření v místě bydliště nijak nesouvisí se skutečností, že žalobkyně svým jednáním opakovaně zmařila snahu úřadu práce o provedení šetření v místě bydliště a zabránila zjištění stavu věci, o němž by úřad práce jinak neměl důvodné pochybnosti.
18. Z žalobní námitky, že by bylo proti logice, kdyby žalobkyně úředníky vpustila do bytu a následně protokol nepodepsala, vyplývá znalost žalobkyně o postupech úřadu práce při provádění šetření v místě. Žalobkyně absolvovala po dobu pobírání dávek pomoci v hmotné nouzi několik šetření v místě bydliště. Například podle záznamu z šetření 14. 7. 2015 vyplývá, že žalobkyně po ohlášení, že pracovníci úřadu práce jdou na šetření, je odmítla vpustit do bytu, přes dveře řekla, ať přijdou později, na další výzvy nereagovala a dveře neotevřela. Podle záznamu o šetření 17. 4. 2019 žalobkyně odmítla podepsat protokol. Podle záznamu o šetření 3. 5. 2019 žalobkyně úředníky do další místnosti nepustila a narážela slovními útoky na postavu sociálního pracovníka. Tento záznam neobsahuje žádnou zmínku o nebezpečných kočkách jako důvodu neotevření pokoje. Žalobkyně si byla vědoma následků neumožnění šetření, které navíc přítomný sociální pracovník podle jejích slov označoval za šetření, které nebude uznáno. Žalobkyně mohla zavřený pokoj otevřít k nahlédnutí a ověření, že je důvodné se domnívat, že byt obývá sama, tedy bez případné další osoby, která by tvořila okruh společně posuzovaných osob pro stanovení částky živobytí. Zejména tato skutečnost byla cílem provedení šetření v místě jejího bydliště. Místo toho žalobkyně „opakovaně křičela na úředníky, ať odejdou nebo zavolá policii“, jak uvedla v žalobě. Účastník řízení má možnost kdykoliv se seznámit při nahlížení do spisu se záznamem z šetření. Absence podpisu žalobkyně na záznamu

z místního šetření 3. 5. 2019 nemá vliv na výpovědní hodnotu úřadem práce zjištěných skutečností při šetřeních 17. 4. 2019 a 3. 5. 2019. Žalobkyně měla možnost seznámit se s podklady rozhodnutí, ale této možnosti nevyužila.

19. Žalobkyně tím, že neposkytla dostatečnou součinnost úřadu práce za účelem ověření jejich celkových sociálních a majetkových poměrů formou sociálního šetření se zbavila možnosti vyhodnocení stavu hmotné nouze pro nárok na příspěvek na živobytí.
20. K námitce o ignorování zdravotních problémů žalobkyně žalovaný uvedl, že spis obsahuje potvrzení o dočasné neschopnosti uchazeče o zaměstnání, který dokládá pracovní neschopnost žalobkyně od 23. 1. 2019. Žalobkyně uvedla 6. 5. 2019 úřadu práce do protokolu z ústního jednání, že požádala o invalidní důchod a potvrzení o tom nedoložila. Žalobkyně byla poučena o nutnosti uplatnění nároku v návaznosti na zdravotní stav podle § 11 a § 13 odst. 1 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi – posouzení nároku na dávky důchodového pojištění z důvodu invalidity.
21. Namítala-li žalobkyně, že se úředníci mohli na její osobní poměry dotazovat u sousedů v okolních bytech, je tato pozdní námitka lichá. Sama žalobkyně svým prvotním jednáním nijak nepřispěla k tomu, aby úřad práce zjistil stav věci, o němž není důvodných pochybností a naopak bránila se otevřít uzavřené místnosti svého jednopokojového bytu a tím dala vzniknout pochybnostem o tom, že bydlí v bytě sama.
22. **Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci přezkoumal** napadené rozhodnutí podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále „s. ř. s.“), v mezích žalobních bodů a při přezkoumání rozhodnutí soud vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.).
23. **Ze správního spisu** ve vztahu k souzené věci soud zjistil ze záznamu z šetření v místě 9. 4. 2019, že žalobkyně byla poučena, že nevpuštění do obydlí může vést k zahájení správního řízení ve věci odejmutí dávek příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení. V záznamu z šetření v místě 24. 4. 2019 v 8.10 h nejsou uvedeny žádné zjištěné údaje, stejně jako v záznamu z 24. 4. 2019 v 9.49 h a v záznamu z 6. 5. 2019.
24. V záznamu z šetření v místě 17. 4. 2019 je popsáno vybavení pokoje a u sociálního zařízení je poznámka: „Nebylo umožněno zkontrolovat“. Podle poznámek „žalobkyně otevřela se slovy v 8.35 h, že spala a byla probuzena, ihned uzavřela, že musí schovat kočky do koupelny. Poté otevřela od 8.42 se slovy, že sundávala záclony a závěsy a současně se u toho pořezala“. Žalobkyně odmítla sociálního pracovníka a ověřovatelku dávek hmotné nouze vpustit do koupelny, že „tam má kočky, které nejsou očkovány. Proto vznikly pochybnosti. Žalobkyně odmítla podepsat protokol“.
25. Podle záznamu z šetření v místě z 3. 5. 2019 žalobkyně otevřela se slovy, že má v bytě „havárku, prasklo jí potrubí WC mísy a má tam opraváře, který si právě odskočil pro manžetu (žádné nářadí opraváře v koupelně nebylo). Pustila nás tedy do koupelny, kde nic nenaznačovalo nějaký problém. V koupelně se nacházela pračka zn. Electrolux s vrchním plněním, o které se klientka nikdy nezmínila (vždy argumentovala, že má starou tekoucí lednici, pořízenou z bazaru). Do další místnosti nás klientka nevpustila. Klientka narážela slovními útoky na postavu sociálního pracovníka“.
26. Úřad práce rozhodl 30. 5. 2019 o odnětí příspěvku na živobytí od 1. 5. 2019. Žalobkyně opakovaně nedala pracovníkům orgánu pomoci v hmotné nouzi souhlas se vstupem do obydlí, ve kterém se trvale zdržuje za účelem bydlení a znemožnila tak provedení Shodu s prvopisem potvrzuje M. N.

šetření v místě, potřebné k ověření skutečností rozhodných pro nárok na dávku nebo její výši. Dne 9. 4. 2019 v době od 12.15 do 12.25 h žalobkyně odmítla dvě pracovnice dávek hmotné nouze vpustit do obydlí i přes opakované upozornění, že takovéto jednání může být důvodem pro zahájení správního řízení o odejmutí dávek pomoci v hmotné nouzi. Žalobkyně po celou dobu hovoru trvala na tom, že pracovnice měly dát dopředu vědět, kdy budou provádět šetření v místě, sdělila, že nemá čas, protože pospíchá k lékaři a šetření v místě nebylo provedeno. Dne 17. 4. 2019 v době od 8.35 do 8.46 h žalobkyně odmítla podepsat záznam ze šetření v místě a pracovnice úřadu práce opět nemohly ověřit sociální a majetkové poměry žalobkyně a také okruh společně posuzovaných osob. Úřad práce dále citoval doslova poznámky ze záznamu z tohoto data. Dne 24. 4. 2019 v době od 8.10 do 8.18 h prováděly sociální pracovnice šetření v místě bydliště žalobkyně, nezastihly ji a tentýž den od 9.49 do 10 h za přítomnosti pracovnice úřadu práce (dávky hmotné nouze), dále vedoucí oddělení zprostředkování, evidence podpor v nezaměstnanosti a ředitelky kontaktního pracoviště Valašské Meziříčí žalobkyně nebyla zastižena i přesto, že měla vystavenou pracovní neschopnost od 23. 1. 2018, s povolenými vycházkami od 3. 7. 2018 od 13 do 18 h, po změně od 16. 10. 2018 od 12 do 18 h. Dne 3. 5. 2019 v době od 8.10 do 8.15 h žalobkyně nevpustila sociální pracovníky do druhé místnosti, jen do koupelny a chování žalobkyně naznačovalo, že v bytě nebydlí sama. Pracovníci úřadu práce neměli prokazatelně možnost ověřit okruh společně posuzovaných osob pro příspěvek na živobytí. Úřad práce citoval poznámky ze záznamu z téhož dne. Dne 6. 5. 2019 od 9.25 do 9.30 h vedoucí oddělení dávek hmotné nouze za přítomnosti sociální pracovnice žalobkyni opět nezastihly. Z důvodu neumožnění provedení šetření v místě úřad práce příspěvek na živobytí žalobkyni odejmul.

27. Rozhodnutí o odnětí doplatku na bydlení z 4. 6. 2019 obsahuje totožné odůvodnění.
28. **Žalovaný v rozhodnutí o odvolání** proti rozhodnutí ve věci doplatku na bydlení i rozhodnutí ve věci příspěvku na živobytí odůvodnil rozhodnutí tak, jak je uvedeno ve vyjádření k žalobě výše. Žalovaný upřesnil, že ze spisové dokumentace vyplynulo, že 24. 4. 2019 je v dokladu o pracovní neschopnosti vyznačena návštěva praktické lékařky a v tento den provedl úřad práce dvě neúspěšná místní šetření. Vzhledem k uvedenému žalovaný nepovažoval v tento den šetření za umožněné. Při dalším šetření 6. 5. 2019 žalobkyně neměla povinnost dodržovat režim lékařem stanovených vycházek, neboť její neschopnost plnit povinnosti uchazeče o zaměstnání z důvodu nemoci byla ukončena k datu 26. 4. 2019, jak vyplynulo z dokladu předloženého 29. 4. 2019. Proto žalobkyně prokazatelně znemožnila provedení místního šetření 17. 4. 2019 a 3. 5. 2019, kdy zaměstnanci úřadu práce byli sice vpuštěni do jejího bytu, avšak nebylo jim umožněno provést šetření v místě v plném rozsahu. V prvním případě žalobkyně pracovníky nevpustila do koupelny a ve druhém případě do jediného pokoje svého bytu. Podle žalovaného tato skutečnost naplnila hypotézu § 63 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Přitom havarijní stav přívodu vody nebo odpadu v koupelně není překážkou místního šetření, zvláště pokud popsanému stavu ani přítomnosti opraváře nic nenasvědčovalo. Žalobkyni nic nebránilo otevřít místnosti, které ve své garsoniére obývá. Jak uvedla sama žalobkyně v odvolání, již v minulosti zažila opakovaná šetření, a proto zná povinnosti příjemce dávek pomoci v hmotné nouzi – strpět šetření v místě k ověření skutečností, o kterých není důvodných pochybností. Žalobkyně však opakovaně tyto pochybnosti vytvořila tím, že pracovníkům úřadu práce nedovolila přístup do koupelny a jindy do jediného pokoje svého bytu, ale pouze do vstupní části – chodbičky. Žalobkyně mohla předpokládat, že za uskutečnění místního šetření nebude považován pouze

rozhovor v chodbičce nebo v koupelně, je-li základem jednopokojového bytu pokoj, který byl zavřený nebo koupelna, kde byly zavřené kočky, jak sama uvedla v odvolání.

29. Žalovaný se ztotožnil se správním uvážením úřadu práce a konstatoval, že šetření v místě lze provádět bez předchozího upozornění příjemce dávek, a to z důvodu zjištění objektivního stavu věci. Žalobkyně nezmařila záměr úřadu práce provést šetření v místě tím, že by nebyla zastižena doma, navíc pro nepřítomnost při neohlášeném šetření v místě může mít příjemce dávky řadu důvodů, například hledání zaměstnání, vyšetření u lékaře ap. Žalobkyně 17. 4. 2019 i 3. 5. 2019 byla zastižena doma pracovníky úřadu práce a do svého bytu je vpustila, avšak nedovolila jim přístup do všech částí svého jednopokojového bytu (zavřená koupelna, zavřený pokoj). Tuto skutečnost žalobkyně potvrdila sama v odvolání. Žalobkyně sama v odvolání tvrdila, že není pravda, že nedala souhlas se vstupem úředníků do jejího obydlí, a na druhou stranu v odvolání uvedla, že jednou měla v koupelně zavřené kočky a podruhé, že „úředník Novák se velmi arogantně cpal do mé chodbičky bytu do pokoje, který byl zavřený“. Námitka žalobkyně, že je lež, že v bytě s někým žije a že úředníci si mohli vše ověřit u sousedů, se vymyká logice věci, jestliže žalobkyně sama mohla již při šetřeních v místě 17. 4. 2019 a 3. 5. 2019 tuto skutečnost prokázat tím, že by pracovníky úřadu práce bez váhání vpustila do koupelny (17. 4. 2019) nebo do pokoje (3. 5. 2019). Žalobkyně mohla již od počátku zabránit vzniku pochybností, které úřad práce vedly k opakovaným šetřením v místě. Žalobkyně se však prokazatelně provedení šetření v místě v plném rozsahu vzpírala, čímž zabránila úřadu práce zjistit stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Svým jednáním žalobkyně nesplnila povinnosti příjemce dávky a zmařila snahu úřadu práce o provedení šetření v místě bydliště. Tím zabránila zjištění stavu věci, o kterém by úřad práce jinak neměl důvodné pochybnosti. Žalobkyně žádným způsobem nebyla nápomocna vzniklé pochybnosti vyvrátit a úřad práce jí dávku odejmout musel.
30. Podle § 49 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci hmotné nouzi je příjemce dávky povinen osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, její výši nebo výplatu. Jedním ze způsobů osvědčení těchto skutečností je provedení šetření v místě podle § 63 odst. 1 téhož zákona. Žalobkyně svá tvrzení (o návštěvě, spolubydlícím, opraváři) neprokázala. Odepření podpisu protokolů o ošetření, důvody odepření a námitky proti obsahu protokolu se v protokolu zaznamenají. Se záznamem se účastník řízení může seznámit kdykoliv při nahlížení do spisu. Žalobkyně tak mohla učinit od zahájení správního řízení 17. 5. 2019 do data vypravení rozhodnutí o odnětí příspěvku na živobytí 31. 5. 2019.
31. Soud dospěl k závěru, že žaloba **není** důvodná.
32. Dle § 49 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi *žadatel o dávku, příjemce i společně posuzované osoby jsou povinni osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, na její výši nebo výplatu a na výzvu se osobně dostavit k příslušnému orgánu pomoci v hmotné nouzi, nebrání-li tomu těžko překonatelné překážky, zejména zdravotní stav.*
33. Podle § 63 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi *zaměstnanci orgánů pomoci v hmotné nouzi jsou na základě souhlasu žadatele o dávku, příjemce dávky a osob společně posuzovaných oprávněni v souvislosti s plněním úkolů podle tohoto zákona vstupovat do obydlí, v němž tyto osoby žijí, a to s cílem provádět sociální šetření, popřípadě šetření v místě pro vyhodnocení podmínek nároku na dávky. Oprávnění k této činnosti jsou povinni prokázat služebním průkazem společně se zvláštním oprávněním vydaným příslušným orgánem pomoci v hmotné nouzi jako doložkou služebního průkazu. Toto zvláštní oprávnění obsahuje označení účelu vydání, číslo služebního průkazu, jméno, popřípadě jména, a příjmení zaměstnance a* Shodu s prvopisem potvrzuje M. N.

identifikační údaje vydávajícího orgánu pomoci v hmotné nouzi. O sociálním šetření, popřípadě o šetření v místě pro vyhodnocení podmínek nároku na dávky podle věty první se vždy učiní záznam ve spise.

34. Podle § 63 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi *pokud žadatel o dávku, příjemce dávky nebo osoba společně posuzovaná tím, že nedají souhlas se vstupem do obydlí, znemožní provedení sociálního šetření, popřípadě šetření v místě, k ověření skutečností rozhodných pro nárok na dávku nebo její výši, může jim být žádost o dávku zamítnuta nebo dávka odejmuta, popřípadě snížena její výše.*
35. Obdobnou spornou otázkou jako v souzené věci se správní soudy opakovaně zabývaly (např. Nejvyšší správní soud v rozsudcích sp. zn. 4 Ads 184/2020, sp. zn. 6 Ads 220/2016 a v dalších). Nejvyšší správní soud ve věci sp. zn. 4 Ads 184/2020 (shodně s Městským soudem v Praze) poukazoval na nutnost prokázat finanční a majetkovou situaci žadatele o dávku a s tím související oprávnění správního orgánu ověřovat relevantní skutečnosti prostřednictvím sociálního šetření v obydlí žadatele o dávku stanovené v § 63 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi.
36. Sociální šetření představuje závažný zásah do práva na soukromí a nedotknutelnost obydlí. V posuzované věci se však nejednalo o natolik závažný zásah, aby jej žalobkyně nebyla povinna strpět. Ze správního spisu nevyplývá, že by úřad práce své oprávnění k ověření sociálních a majetkových poměrů žalobkyně zneužil, např. provedením místního šetření svévolně či opakovaně (a tím i nadbytečně), popř. že by např. žalobkyni tímto úkonem nezákonně diskriminoval. Úřad práce jednal se žalobkyní opakovaně a opakovaně ji poučoval o možných následcích neumožnění sociálního šetření, a to již od roku 2007, od kterého žalobkyně dávky pobírala. Je zcela pochopitelné a legitimní, že úřad práce chtěl ověřit skutečnosti, které žalobkyně doložila listinami. Pokud žalobkyně opakovaně nechtěla vpustit do bytu pracovníky úřadu práce, vznikly pochybnosti, např. o tom, jaký počet osob tvoří okruh posuzovaných osob, a další pochybnosti.
37. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 11. 2020, č. j. 4 Ads 184/2020-59, sociální šetření představuje jeden z možných prostředků k řádnému zjištění skutkového stavu. Není nutné jej vždy bezpodmínečně provádět, nelze však na něj ani nahlížet jako na krajní opatření. V posuzované věci není na místě úřadu práce vytýkat, že postupoval při posuzování žádosti žalobkyně o dávku pomoci v hmotné nouzi důkladně a pokusil se v rámci zjišťování skutkového stavu v obydlí žalobkyně provést sociální šetření. Vyhovění žádosti žalobkyně a s tím spojené přiznání dávky pomoci v hmotné nouzi a její vyplacení žalobkyni totiž představuje čerpání finančních prostředků z veřejných rozpočtů, které nejsou neomezené, je nutno je chránit před jakýmkoliv neoprávněným využíváním a pečlivě zvažovat, zda je jejich využití potřebné. Proto je třeba při posuzování splnění podmínek pro přiznání těchto dávek postupovat pečlivě a řádně zjistit skutkový stav. Soud se také ztotožnil s tvrzením žalovaného ve věci sp. zn. 4 Ads 184/2020, že dávky pomoci v hmotné nouzi jsou přísně majetkově testovány, neboť tvoří jakousi poslední záchrannou síť pro osoby, které nejsou schopny vlastními silami či za pomoci osob blízkých zajistit základní životní potřeby a je tudíž na místě, aby správní orgán ověřoval, zda se žadatel o dávku v takové životní situaci skutečně nachází. Pokud žalobkyně žádá o finanční plnění z veřejných rozpočtů (dávku řešící pomoc v hmotné nouzi), lze od ní spravedlivě požadovat přiměřenou součinnost, mj. i vyhovění zákonným požadavkům správních orgánů na prokázání nároku na tuto dávku a poskytovat v rámci relevantní právní úpravy

při zjišťování skutkového stavu veškerou potřebnou součinnost, a to i v situaci, kdy v této součinnosti spatřuje zásah do svých práv.

38. Žalobkyně podle rozhodnutí žalovaného o odvolání prokazatelně znemožnila místní šetření 17. 4. 2019 a 3. 5. 2019, kdy nevpustila pracovníky úřadu práce do bytu, ale jen jeho části podle jejího uvážení. Úplnou a řádnou kontrolu bytových a majetkových poměrů žalobkyně neumožnila a zabránila jí, ačkoli k tomu neměla žádný ospravedlnitelný a pochopitelný důvod, navíc svá tvrzení o opravě přívodu vody a nutnosti umístění koček nijak neprokázala. Soud se ztotožnil se závěrem správních orgánů, že zde vznikly pochybnosti o údajích uváděných žalobkyní a rozhodných pro přiznání a vyplácení dávek. Pokud žalobkyně přes poskytnutá poučení o negativních důsledcích spojených s neumožněním místního šetření neprojevila potřebnou součinnost, znemožnila tím úřadu práce žádost věcně pro další období posoudit.
39. Rozhodnou pro nepřiznání dávky byla skutečnost, že žalobkyně vlastní vinou správnímu orgánu neposkytla potřebnou součinnost, čímž mu objektivně znemožnila posouzení podané žádosti. V situaci, kdy žalobkyně nesplnila požadované zákonné podmínky, nelze odnětí dávek vnímat jako svévoli správního orgánu, neboť je to žadatel, kdo je povinen doložit a prokázat svůj nárok na dávku, její výši a výplatu.
40. Nedůvodná je námitka, že úřad práce žalobkyni neoznámil zahájení řízení. Soud ověřil ze správního spisu, že úřad práce oznámil žalobkyni zahájení řízení o odnětí příspěvku na živobytí 1. 4. 2019 při ústním jednání. Při tomto jednání žalobkyně úřadu práce sdělila, že si stravenky vyzvedne 15. 4. 2019 a byla poučena, že vyzvednutí je možné jen do 24. 4. 2019. Písemné oznámení o zahájení řízení o odnětí doplatku na bydlení žalobkyně převzala 20. 5. 2019.
41. Lichá je námitka, že pracovníci úřadu byli povinni oznámit šetření předem, takový postup by mohl zcela zmařit objektivní ověření rozhodných skutečností. Skutečnost, zda pracovník úřadu práce byl dříve zaměstnán u Vězeňské služby, se mívá s dokazováním v posuzované věci. Záznamy z šetření v místě jsou součástí správního spisu, do kterého má žalobkyně možnost nahlédnout a pořizovat si kopie (§ 38 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád).
42. Závěrem soud shrnuje, že správní orgány zjistily skutkový stav tak, že o něm nebyly důvodné pochybnosti, vybraly správně právní předpisy, pod které jej subsumovaly a z toho vyvodily v souladu se zákonem správné skutkové i právní závěry, se kterými se soud ztotožnil, a proto žalobu zamítl.
43. Soud v souladu s § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobkyně v něm neměla úspěch a správnímu orgánu takové právo ve věcech sociální péče nepřísluší.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **je možno** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně.

Olomouc 25. února 2021

JUDr. Martina Radkova v. r.
samosoudkyně

Shodu s prvopisem potvrzuje M. N.